

Svar på skriftligt spörsmål SSS 50/2024 rd

Svar på skriftligt spörsmål om överföring av information mellan utbildningsanordnare och yrkesutbildade personer inom elevhälsan

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 50/2024 rd undertecknat av riksdagsledamot Jaana Strandman /saf m.fl.:

På vilket sätt och med vilken tidtabell kommer man att lösa problemen med överföringen av information mellan utbildningsanordnare och aktörer inom elevhälsan för att man ska kunna trygga verksamhetsförutsättningarna för elevhälsan i enlighet med lagen om elev- och studerandevård och

vilken instans ansvarar för att ge anvisningar inom elevhälsan om den lagstadgade registreringen av det förebyggande och generellt inriktade arbetet och när kommer dessa anvisningar att ges?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Utbildningsanordnarna/kommunerna samt välfärdsområdena är personuppgiftsansvariga enligt dataskyddsförordningen (EU:s allmänna dataskyddsförordning (EU) 2016/679). Dataskyddsförordningen och den nationella lagstiftningen reglerar behandlingen av personuppgifter. Dessutom innehåller informationshanteringslagen (lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen 906/2019) bestämmelser om informationshanteringsenhetens skyldighet att utarbeta en informationshanteringsmodell. Enligt 4 § 1 mom. i informationshanteringslagen är informationshanteringsenheterna bland annat kommuner, samkommuner, självständiga offentligrättsliga inrättningar och universitet som avses i universitetslagen samt yrkeshögskolor som avses i yrkeshögskolelagen.

Enligt informationshanteringslagen ska informationshanteringsenheten (kommunen/undervisningsanordnaren) upprätthålla en informationshanteringsmodell som definierar och beskriver informationshanteringen i dess verksamhetsmiljö. Av informationshanteringsmodellen ska framgå åtminstone uppgifter om bland annat anslutningar till andra informationssystem och om överföringssätten via anslutningar. Vidare förutsätter informationshanteringslagen att den utbildningsanordnare som fungerar som informationshanteringsenhet vid planeringen av väsentliga administrativa reformer som har konsekvenser för innehållet i informationshanteringsmodellen bedöma förändringarnas konsekvenser (5 § i informationshanteringslagen).

Informationshanteringslagen förutsätter bland annat att konsekvenserna av de ändringar som lagen om välfärdsområden (611/2021) medför för informationshanteringen och överföringen av information mellan myndigheterna bedöms.

Bedömningen av ändringarnas konsekvenser har genomförts i varierande grad inom kommunsektorn. I synnerhet stora utbildningsanordnare har resurser för att bedöma förändringarna i informationshanteringen och genomföra de ändringar som den förutsätter, men till stor del är verksamheten reaktiv i detta avseende och beredningsarbetet kan ofta ha inletts för sent eller vara helt ogjort.

Enligt dataskyddsförordningen ska de personuppgiftsansvariga (kommunerna/utbildningsanordnarna) genomföra lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att säkerställa och i praktiken också kunna visa att behandlingen av personuppgifter utförs i enlighet med dataskyddsförordningen.

När en personuppgiftsansvarig vill ha uppgifter av en annan personuppgiftsansvarig är det viktigt att den som begär uppgifterna kan specificera vilka uppgifter som behövs och på vilka grunder. **Den som lämnar ut uppgifter får utan samtycke endast lämna ut sådana uppgifter som den som begär uppgifterna har lagstadgad rätt till.** Lagen innehåller inga bestämmelser om det tekniska genomförandet av utlämnandet av uppgifter. I den omfattande informationsöverföringen mellan hemmet, skolan och välfärdsområdet ska man också beakta att informationsinnehållet är av olika slag.

Undervisnings- och kulturministeriet har **arbetat med arkitekturen inom elevhälsan** tillsammans med social- och hälsovårdsministeriet, Utbildningsstyrelsen och Institutet för hälsa och välfärd. Målet med arkitekturarbetet har varit att identifiera

- centrala aktörer inom elevhälsan, interaktionsförhållandena mellan dessa och aktörernas informationsbehov
- var informationsinnehållet som aktörerna behöver upprätthålls
- grunderna för behandling av information och eventuella lagstiftningsbehov utifrån beskrivningar av interaktionsförhållanden och informationsbehov
- eventuellt datainnehåll som saknas eller är bristfälligt
- behov av att utveckla datasystemen

På Utbildningsstyrelsens webbplats finns de processdiagram och processbeskrivningar som hittills färdigställts i arkitekturarbetet. Materialet kompletteras ännu i fråga om arkitekturarbetet under våren 2024. På webbplatsen finns information om bland annat vad som avses med utlämnande

av personuppgifter, vilka de lagstadgade förutsättningarna för utlämnande är och vad utbildningsanordnaren ska beakta när olika sätt att lämna ut uppgifter fastställs.

Wilma är ett användargränssnitt/en tjänst som tillhandahålls av Visma Oy. Personuppgifter, kontaktuppgifter, frånvarouppgifter och uppgifter och handlingar om elevens stöd upprätthålls till största delen i Visma Oy:s datalager Primus, där visningsvyn har skapats med Wilma-användargränssnittet/tjänsten.

Ansvar för uppgifterna i Wilmas användargränssnitt och tillhörande rättigheter att se uppgifter ligger hos utbildningsanordnaren. Eftersom det i datalagret också har lagrats sådan sekretessbelagd information (uppgifter som gäller särskilt stöd och elevhälsojournaler) som en yrkesutbildad person inte behöver för att utföra sitt arbete, kan den yrkesutbildade personen inte ges åtkomsträttigheter till hela datalagret Primus som är tillgängligt via Wilma. Den personuppgiftsansvarige har enligt lagen rätt att ge åtkomsträttigheter endast till sådana uppgifter i studeranderegistret som myndigheten enligt lagstiftningen har rätt att behandla.

I utbildningsanordnarens olika system är det möjligt att skapa begränsade visningsvyer som å ena sidan gör det möjligt för myndigheterna att få tillgång till den information de behöver och å andra sidan uppfyller den personuppgiftsansvariges skyldighet att begränsa synligheten för en persons uppgifter samtidigt som det gör det möjligt att upprätthålla loggar över dem som använder uppgifterna. I Wilma är det till exempel redan nu möjligt att skapa användarnamn vars innehavare endast har tillgång till ett visst datainnehåll. När åtkomsträttigheter beviljas är det viktigt att beakta att myndigheten måste ha en rättslig grund för att få behandla sekretessbelagda uppgifter eller ha personens samtycke. För att förverkliga begränsade åtkomsträttigheter ska den personuppgiftsansvarige kunna definiera det datainnehåll och de funktioner i Wilma som den yrkesutbildade personen behöver för att utföra sitt arbete.

Med **generellt inriktad elevhälsa** avses en verksamhetskultur och åtgärder som innebär att man inom hela läroanstalten främjar de studerandes inläring, välbefinnande, hälsa, sociala ansvarstagande, växelverkan och delaktighet samt en sund, trygg och tillgänglig studiemiljö. Utbildningsanordnaren ansvarar i första hand för den generellt inriktade elevhälsan och den genomförs i enlighet med utbildningsanordnarens elevhälsoplan. Personuppgifter får inte behandlas inom den generellt inriktade elevhälsan, vilket innebär att personuppgifter inte heller registreras.

Med **individuellt inriktad elevhälsa** avses att en enskild studerande tillhandahålls skol- och studerandehälsovårdstjänster, psykolog- och kuratorstjänster inom elevhälsan och sektorsövergripande individuellt inriktade insatser från elevhälsan som tillhandahålls i en sektorsövergripande expertgrupp samt social- och hälsovårdstjänster vid specialläroanstalter. Den baserar sig alltid på frivillighet och förutsätter alltid samtycke. Bestämmelser om registrering av individuellt inriktad elevhälsa finns i lagen om elev- och studerandevård.

När elevhälsans kuratorer och psykologer har övergått från kommunerna till välfärdsområdets tjänst, följer de yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården som tillhandahåller elevhälsa den hälso- och sjukvårdslagstiftning som hör till social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde vid registrering och lagring av uppgifter. Enligt den antecknar personer inom hälso- och sjukvården som arbetar med elevhälsan uppgifter om individuellt inriktat arbete för en studerande i journalhandlingarna. Journalhandlingarna lagras i patientregistret, för vilket det välfärdsområde som ordnat tjänsten är personuppgiftsansvarig. En yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården får endast behandla patientuppgifter för personer som står i ett patientförhållande till honom eller henne. Således är det inte tillåtet att bläddra i till exempel patientuppgifter utan ett patientförhållande.

Helsingfors 4.4.2024

Undervisningsminister Anna-Maja Henriksson